

3. Артеменко Н. Службова кар'єра та кар'єрний розвиток державного службовця / Н. Артеменко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. / редкол. С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2008. – Вип. 2 (32). – С. 198–205.

4. Колот А. М. Мотивація інноваційної діяльності: теорія і практика державного управління / А. М. Колот, А. Є. Никифоров // Економіка та держава : міжнар. наук.-практ. журнал. – К. : ФДКС, 2008. – № 5. – С. 17–23.

Рассмотрена роль консалтинга в планировании карьеры государственного служащего. Определены основные информационно-консультационные мероприятия.

Консалтинг, інформаційно-консультационні мероприятия, державний службовець.

The role of consulting in planning a career of state employee was shown. Basic information and advisory activities was defined.

Consulting, information and advisory activities, state employee.

УДК 631.162: 657.44

ДОРАДЧА ДІЯЛЬНІСТЬ У ГАЛУЗІ АКВАКУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

***Т. П. Кальна-Дубінюк, доктор економічних наук
М. М. Гнідан, аспірант****

Розглянуто сучасний стан галузі аквакультури, проблемні питання організації та розвитку аквапідприємств в Україні. Визначено вплив дорадчої діяльності у подальшому розвитку вітчизняної галузі аквакультури.

Дорадча діяльність, дорадництво, аквакультура, рибне господарство.

Галузь аквакультури України на шляху свого розвитку в ринкових умовах стикається з багатьма проблемами та перешкодами. Незважаючи на значний потенціал природних ресурсів нашої країни, сучасний стан рибогосподарської галузі знаходиться ще на достатньо низькому рівні. Невдосконала державна політика рибного господарства, загальні проблеми організації рибних господарств, відсутність або обмеженість капіталу і сприятливих умов, відсутність кваліфікованого персоналу на підприємствах, реєстрація господарств, ускладнена питаннями земельного законодавства та проектним затвердженням вже побудованих господарств, висока вартість кормів, нестабільність реалізації готової

* Науковий керівник – доктор економічних наук, доцент Т. П. Кальна-Дубінюк

© Т. П. Кальна-Дубінюк, М. М. Гнідан, 2014

продукції у зв'язку з експансією імпортової продукції – усі ці та багато інших проблем перешкоджають рибному господарству швидко та успішно розвиватися.

Головним завданням аквакультури є ефективна виробнича діяльність з метою забезпечення населення рибою та рибопродукцією. Зростаючий рівень життя населення потребує зростання якості та обсягу продукції. Постає необхідність проведення економічних досліджень, які б визначили раціональні напрями, технології та моделі розвитку рибного господарства як у цілому, так і окремих його складових [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку рибних господарств у галузі аквакультури досліджували відомі зарубіжні та вітчизняні вчені: А. В. Гордеєв, А. В. Жигин, П. Лендел, Ю. П. Мамонтов, В. Р. Алексієнко, О. М. Багров, О. Л. Безусий, М. О. Борбат, П. П. Борщевський, Н. М. Вдовенко, М. В. Гринжевський, В. П. Долинський, Ю. П. Мазур, М. Г. Муквич, В. О. Мурін, М. С. Стасишен, М. А. Хвесик, І. М. Шерман та інші. Питання організації дорадчої діяльності на сільськогосподарських підприємствах України було висвітлено в наукових працях вчених: О. М. Бородіної, Т. П. Кальної-Дубінюк, М. Ф. Кропивка, І. М. Криворучка, І. П. Кудінової та інших. Проте існує ряд невирішених соціально-економічних проблем, що потребують організації інформаційно-консультаційного забезпечення шляхом створення та функціонування мережі дорадчих служб в галузі аквакультури України.

Мета дослідження – показати роль аквакультури у світі й Україні та важливість організації дорадчої діяльності для її успішного розвитку в ринкових умовах.

Виклад основного матеріалу. Аквакультура являє собою виробничу систему, що на сьогодні має високі темпи розвитку в світі. Зниження обсягу світового вилову цінних в харчовому відношенні риб призвело до зростання виробництва аквакультури.

Аквакультура – система заходів зі штучного розведення та вирощування водних живих ресурсів з метою їх охорони, відтворення та одержання товарної продукції в спеціалізованих господарствах внутрішніх водойм та прибережній смузі морів. Аквакультура поділяється на марикультуру (риб, безхребетних і водоростей) та прісноводу аквакультуру (в основному рибництво). Остання включає основні складові: нагульне (пасовищне) рибництво, ставкове рибництво та індустріальне рибництво. Індустріальне рибництво складається з озерних господарств сажалок і басейнових, систем з оборотним водозабезпеченням (СОВ) і установок із замкненим циклом водозабезпечення (УЗВ) [2].

Залежно від географічного розташування, світовий ринок продукції аквакультури поділяється на Північноамериканський, Азійсько-Тихоокеанський, Європейський та ринок решти країн світу. З-поміж основних фігурантів цього ринку можна виокремити такі підприємства аквакультури, як : Nireus S.A., Nutreco Holding N.V., Unima Group, Kona Bay Marine Resources, Royal Greenland, Selonda Aquaculture S.A., Sea

Watch International Ltd., StarKist Taylor Shellfish Inc., Seafood Company, TriMarine International [3].

Зростання кількості населення та підвищення рівня споживання цінної та дешевої рибної продукції, а також зростання середнього прошарку суспільства є основними рушійними силами цього ринку. Основними завданнями цієї галузі промисловості є зменшення впливу на навколишнє середовище, контроль захворювань, пошук ринків збуту, належне постачання харчової продукції та фінансове забезпечення.

Розвиток аквакультури в Україні дозволяє створити стійке надходження рибної продукції, морепродуктів і цілого ряду інших водних живих ресурсів як на національний, так і на світовий ринок. Забезпечення населення рибою та рибною продукцією покладене на рибне господарство України, яке на сьогодні представляє собою цілісний виробничо-господарський комплекс. Урядовим органом державного управління рибним господарством є Державний комітет рибного господарства у складі Міністерства аграрної політики України.

Аналіз економічного та технологічного стану спеціалізованих рибницьких підприємств свідчить, що рибне господарство потребує значних змін. Відродження ефективної діяльності рибного господарства можливе лише за умови створення правових, економічних, організаційних та технологічних передумов для високоефективного поєднання досягнень науки й виробництва на основі методів і форм, притаманних сучасній економіці. Протягом багатьох років водойми експлуатують лише для вирощування та вилову товарної риби. Сьогодні потребує більш ефективно використовувати водний потенціал. Розроблені ефективні технології вирощування раків, устриць та інших водних організмів. Постає необхідність створення такої системи показників, яка б висвітлювала весь спектр отриманого ефекту. Результатом виробничої діяльності на водоймі може бути отримана продукція: риба та інші водні живі ресурси (водні біологічні ресурси) – сукупність організмів, життя яких неможливе без перебування у воді. Багатогранність виробничої діяльності на водоймах потребує врахування всіх отриманих результатів.

Основними факторами інтенсифікації галузі є меліорація водойм, спрямоване формування екосистеми водойм, впровадження досягнень науки і техніки, прогресивних технологій вирощування риби, удосконалення системи організації виробництва та механізація робіт, які діють у тісному взаємозв'язку.

Основою ефективного вирощування товарної риби у водоймах комплексного призначення є покращення стану природної кормової бази за рахунок удобрення, вапнування, очищення від рослинності та меліорація ложа ставків. Зариблення водойм якісним рибопосадковим матеріалом, годівля зерновими відходами, а також належна охорона водойм, дозволяють отримати якісну товарну продукцію з низькою собівартістю. Разом із тим, підвищення природної кормової бази водойм за рахунок удобрення, вапнування, гідромеліорації й дотримання технологій годівлі значно розширюють перспективи рибництва.

Рівень платоспроможності населення поступово зростає, та відбувається насичення ринку імпортною рибою і морепродуктами, частка яких лише за офіційними даними становить понад 65% від загального обсягу продукції рибного ринку [7]. Рівень виробництва і споживання цієї цінної продукції залишається недостатнім та не відповідає біологічним нормам. Очевидною є необхідність розвитку власного виробництва і переробки рибної продукції [1].

Важливу роль в організації розвитку аквакультури України має діяльність дорадчих служб.

Дорадництво – новий вид діяльності, що з'явився в Україні в процесі побудови ринкових відносин. Воно передбачає інформаційно-консультативну діяльність в аграрному секторі економіки, розвиток дорадчих служб та агро-консалтингової освіти [4].

Головна мета дорадчої служби в аквакультурі – реалізація цілей Державного агентства рибного господарства і Міністерства аграрної політики та продовольства України під час проведення масштабної господарської та суспільної реформи у державі шляхом пояснень і розповсюдження нових принципів врегулювання діяльності в господарській та суспільній системах і сприянні модернізації рибогосподарських господарств та підприємств, які займаються виробництвом, переробкою і торгівлею рибної продукції. Головне завдання дорадчої служби полягає в організації обміну ідеями та інформацією, виробленні науково-обґрунтованих рекомендацій для розвитку аквапідприємств та реалізації завдань управлінського органу, а також у сприянні внесенню змін у законодавчі та нормативні акти [5].

Дорадчі служби здійснюють підтримку аквапідприємств – консультування з виробничих, технологічних та маркетингових питань, надання дорадчих послуг щодо розробки, реалізації та супроводу інвестиційних проектів, сприяння підприємствам і організаціям у впровадженні у виробництво науково-технічної, технологічної та нормативної продукції, розробці програм розвитку, бізнес-планів, інформації щодо правових аспектів господарювання, виборі напрямів спеціалізації, впровадженні нових підходів та освоєнні методів в організації прибуткового функціонування господарства, сприянні у використанні соціальної допомоги та багато іншого.

Формування мережі сільськогосподарських дорадчих служб в Україні є пріоритетним напрямом державної аграрної політики. Це зумовлено кардинальними змінами в аграрному секторі економіки України, що відбулися останніми роками в процесі здійснення земельної та аграрної реформи. Процес розвитку дорадництва в Україні триває. У ході цього процесу за підтримки різноманітних донорських проектів було створено ряд обласних аграрних дорадчих служб, що охоплюють своєю діяльністю цілі області. Досвід роботи цих служб показує наявність вагомого попиту на дорадчі послуги, а також важливу роль, яку вони відіграють у розвитку ринкових відносин в аграрній сфері [6].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аквакультура нині являє собою виробничу систему, що має найвищі темпи розвитку в світі. Україна – країна з потужним потенціалом та великими перспективами розвитку рибного господарства. Однак, недостатнє інформаційно-консультаційне забезпечення підприємств рибного господарства стримує його успішний розвиток. Уже створені в країні дорадчі служби сприяють у наданні допомоги аквапідприємствам в отриманні необхідних наукових знань та впровадженні інноваційних технологій, які стають доступними для багатьох вчених, керівників і фахівців рибних господарств нашої країни. Діяльність дорадчих служб робить значний внесок у розвиток аквакультури України, сприяє підвищенню прибутковості рибогосподарських підприємств, виробництву конкурентоспроможної продукції, створенню додаткових робочих місць на селі, підвищенню рівня знань і вдосконаленню практичних навичок прибуткового ведення господарства, поінформованості суб'єктів господарювання з питань економіки, технологій, менеджменту, маркетингу, обліку біологічних активів, оподаткування, права та екології, поширенню та впровадженню у виробництво сучасних технологій, новітніх досягнень науки і техніки тощо.

Напрямок організації інформаційно-консультаційних послуг у галузі аквакультури України поступово утверджується й набирає обертів, незважаючи на всі труднощі та перешкоди на своєму шляху.

Список літератури

1. Мазур Ю. П. Ефективність функціонування та перспективи розвитку підприємств рибного господарства / Ю. П. Мазур // Уманський держ. аграрний ун-т. – Умань, 2007. – 237 с.
2. Решетніков Ю. С. Аквакультура: поняття і напрями / Ю. С. Решетніков, Ц. І. Шатуновський // Перша Всесоюзна нарада з проблем зоокультури. Тези доп., ч. 1. – М. – 1986. – С.64–66.
3. Good Growth for the World's Aquaculture Market [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.thefishsite.com
4. Основи аграрного консалтингу : навч. посіб. / [М. Ф. Кропивко, Т. П. Кальна-Дубінюк, М. Ф. Безкровний та ін.]. – М. : Агроконсалт, 2004. – 224 с.
5. Стреха Н. А. Концепція управління розвитком дорадництва з питань аквакультури. [Електронний ресурс] / Н. А. Стреха. – Режим доступу : www.fishfarming.com.ua
6. Кальна-Дубінюк Т. П. Проблеми та напрями підвищення ефективності агроконсалтингової діяльності в Україні / Т. П. Кальна-Дубінюк // Формування ринкових відносин. – 2012.– № 11.– С. 146–153.
7. Розвиток аквакультури в Україні: проблеми і завдання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.agroua.net

Рассмотрено современное состояние отрасли аквакультуры, проблемные вопросы организации и развития аквапредприятий в Украине. Определено влияние консалтинговой деятельности в дальнейшем развитии отечественной отрасли аквакультуры.

Консультаційна діяльність, аквакультура, рибне господарство.

The current state of the field of aquaculture, problems of organization and development of aquaculture enterprises in Ukraine. The influence of extension services in the further development of national aquaculture industry.

Extension services, aquaculture, fish industry.

УДК 631.115(075.8)

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ДОРАДНИЦТВА В УКРАЇНІ

***Т. П. Кальна-Дубінюк, доктор економічних наук
А. М. Поплавська, магістр****

Розглянуто заходи державного регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності, які можуть бути використані регіонами України як методичні розробки і можуть впроваджуватись у практичну діяльність об'єктів інформаційно-консультаційної інфраструктури та органів державного управління різних рівнів. Визначено особливості державного регулювання сільськогосподарського дорадництва в Україні.

Дорадча діяльність, сільське господарство, державне регулювання.

Відсутність чітких економічних засад державного регулювання завдає значної соціально-економічної та політичної шкоди державам у перехідний період. На сьогодні, в епоху розвитку промисловості, індустрії, сучасної техніки та новітніх технологій, зростання великих міст і значної концентрації людських ресурсів, виникла потреба в оптимальному поєднанні принципів державного та ринкового регулювання. Більшість сільських та селищних Рад, а також і районних Рад неспроможні самостійно вирішувати соціально-економічні проблеми, що виникають у сільській місцевості. Саме тому постає необхідність поєднання регуляторних переваг ринку і держави та інформаційно-консультаційного забезпечення через створення та функціонування мережі сільськогосподарських дорадчих служб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку сільськогосподарської дорадчої діяльності в сільськогосподарському виробництві висвітлені в працях відомих зарубіжних та українських вчених Ван Ден Бена, Стенлі Джонсона, Д. С. Алексанова, В. М. Кошелєва, Т. П. Кальної-Дубінюк, І. М. Криворучка, М. Ф. Кропивко, Р. М. Шмідта та інших.

У процесі розвитку наукової думки всі аспекти інформаційно-консультаційного забезпечення тренінгових програм дорадчих служб АПК розширюються і поступово наповнюються переосмисленнями, доскона-

* Науковий керівник – доктор економічних наук, доцент Т. П. Кальна-Дубінюк

© Т. П. Кальна-Дубінюк, А. М. Поплавська, 2014